

Tadeusz Sporek

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

ANALIZA STOSUNKÓW HANDLOWYCH POMIĘDZY CHIŃSKĄ REPUBLIKĄ LUDOWĄ A UNIĄ EUROPEJSKĄ

1. Geneza nawiązywania stosunków handlowych między UE a Chinami

W latach 70. XX wieku miały miejsce zmiany polityczne i reformy gospodarcze w Chinach. Sprawily one, iż państwo to zaczęło nawiązywać stosunki dyplomatyczne i rozwijać współpracę gospodarczą z krajami kapitalistycznymi. Pierwsze formalne relacje między Wspólnotą a ChRL zostały nawiązane już w latach 70. – 3 kwietnia 1978 roku, kiedy to zostało podpisane porozumienie pomiędzy Europejską Wspólnotą Gospodarczą (EWG) a Chinami (Agreement between the European Economic Community and the People's Republic of China). Regulowało ono stosunki gospodarcze oraz powoływało Wspólny Komitet ds. Współpracy Handlowej. Odrębna umowa z 1979 roku regulowała zasady handlu tekstyliami. Co więcej, EWG zdecydowała się objąć Chiny systemem powszechnych preferencji celnych (Generalized System of Preferences) ze względu na niski poziom rozwoju gospodarczego tego państwa. Od 1 stycznia 1980 roku większość chińskich produktów przemysłowych, z wyłączeniem kilku szczególnie wrażliwych, w ramach ustalonych limitów uzyskało wolny od ceł dostęp do rynku Wspólnoty¹.

21 maja 1985 roku podpisano Porozumienie w Sprawie Handlu i Współpracy Gospodarczej z Chińską Republiką Ludową. EWG skłoniła do zacieśnienia stosunków gospodarczych m.in. dynamicznie rozwijająca się wymiana handlowa z Chinami i coraz silniejsze powiązania tego kraju z gospodarką świa-

¹ T. Białowas, M. Kąkol: Stosunki handlowe Unii Europejskiej z Chinami w latach 1995-2007. W: Pozycja Unii Europejskiej w handlu międzynarodowym. Red. B. Mucha-Leszko. UMCS, Lublin 2009, s. 139.

ową. Porozumienie to zastąpiło wcześniejszy dokument z 1978 roku i obecnie jest podstawą prawną stosunków ekonomicznych UE i ChRL. Główne jego cele to:

- promowanie i intensyfikacja wzajemnej wymiany handlowej,
- wspieranie i zwiększanie zakresu współpracy gospodarczej².

Porozumienie w Sprawie Handlu i Współpracy Gospodarczej było podobne do Porozumienia pomiędzy Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Chinami w odniesieniu do stosunków handlowych. Jednak zawierało ona przyznanie ChLR klauzuli najwyższego uprzywilejowania. Dzięki niej mogły one korzystać z większości przywilejów, które przysługiwały członkom układu GATT³. Na mocy tego porozumienia wprowadzono coroczne spotkania wspólnego Komitetu UE-Chiny, który skupiał liczne grupy robocze. Jego strukturę przedstawia tabela 1.

Tabela 1

Struktura Wspólnego Komitetu UE-Chiny

Wspólny Komitet UE-Chiny			
Grupa Robocza ds. Handlu i Gospodarki			
GR ds. Środowiska	GR ds. Energii	GR ds. Komunikacji Społecznej	GR ds. Polityki Przemysłowej
Dialog w sprawie rozwoju zasobów ludzkich	Dialog w sprawie polityki konkurencji	Dialog w sprawie standardów sanitarnych i fitosanitarnych	Dialog w sprawie praw własności intelektualnej

Źródło: M. Niemiec: Stosunki handlowe Unia Europejska-Chiny. W: Wymiana handlowa Unii Europejskiej z wybranymi regionami świata. Red. J. Rymarczyk, M. Wróblewski. Arboretum, Wrocław 2004, s. 129.

Stosunki handlowe EWG z Chinami w latach 1978-1989 rozwijały się dosyć intensywnie. Wartość wymiany znacznie wzrosła po podpisaniu porozumienia z 1985 roku. Proces zacieśnienia stosunków bilateralnych został jednak niespodziewani przerwany. Stało się to za sprawą wydarzeń, jakie miały miejsce w czerwcu 1989 roku na Placu Tiananmen (krwawe stłumienie demonstracji studentów i innych ludzi popierających demokrację oraz domagających się reform politycznych⁴). Europa, podobnie jak większość partnerów zagranicznych

² Agreement Between the European Economic Community and the People's Republic of China. OJ L123 of 11/05/1978, s. 2.

³ P. Messerlin, J. Wang: Redesigning the European Union's Trade Policy Strategy Towards China. Joint ECIPE-GEM Working Paper, No. 04/2008, s. 8.

⁴ J.K. Fairbank: Historia Chin. Nowe spojrzenie. Marabut, Warszawa-Gdańsk 2003, s. 385-389.

Chin, zareagowała na te wydarzenia wprowadzeniem sankcji. EWG nałożyła sankcje ekonomiczne w postaci zawieszenia kontraktów na sprzęt wojskowy i sprzedaż broni. Zamroziła również pożyczki z gwarancjami rządowymi⁵.

Normalizacja sytuacji w ChRL, jaka nastąpiła w pierwszej połowie lat 90., umożliwiła powrót do rozmów dotyczących wzajemnego handlu i inwestycji. Wspólnota wznowiła rozmowy w sprawach handlu w 1992 roku. Spotkania odbywały się w ramach powołanej Grupy Roboczej ds. Gospodarki i Handlu i koncentrowały się one na trzech głównych kwestiach:

- promowaniu reform gospodarczych i handlowych w ChRL,
- wspieraniu Chin w procesie przygotowań do wstąpienia do WTO,
- uzyskaniu lepszego dostępu do chińskiego rynku dla europejskich produktów i usług⁶.

Od połowy lat 90. zaczęły pojawiać się komunikaty publikowane przez Komisję Europejską. Pierwszy z nich „Ku nowej strategii wobec Azji” pojawił się w 1994 roku. Określono w nim ramy współpracy z krajami azjatyckimi, ze szczególnym wyróżnieniem Chin⁷. Jak ważna są dla Unii relacje z tym krajem potwierdzały publikacje kolejnych dokumentów.

Sformułowana długookresowa strategia współpracy oraz podkreślenie faktu, iż Chiny są kluczowym partnerem UE nie tylko w Azji, ale i na świecie zostało zawarte w opublikowanym komunikacie pt. „Długoterminowa polityka w stosunkach europejsko-chińskich”. W dokumencie tym wyróżniono pięć podstawowych celów dalszej współpracy:

- zwiększenie częstotliwości spotkań Grupy Roboczej ds. Gospodarki i Handlu,
- konsolidację spotkań sektorowych w trzech obszarach: ochrona praw własności intelektualnej, rolnictwo i usługi finansowe,
- rozszerzenie tematyki spotkań Grupy Roboczej o nowe dziedziny i problemy np. techniczne bariery w handlu, dobra konsumpcyjne, transport i konkurencja,
- rozwój kontaktów na poziomie ministerialnym z władzami prowincji Chin,
- ściślejsze powiązanie rozmów w sprawie handlu i inwestycji, szczególnie w takich obszarach, jak standardy i zamówienia publiczne⁸.

⁵ T. Białowias, M. Kąkol: Op. cit., s. 140.

⁶ Commission of the European Communities. A Long Term Policy of China- Europe Relations. COM (1995) 279 Final.

⁷ Commission of the European Communities. Communication from the Commission to the Council. Towards a New Asia Strategy, COM (94) 314 Final.

⁸ Commission of the European Communities. A Long Term Policy..., op. cit..

„Budując pełne partnerstwo z Chinami” to kolejny dokument o znaczeniu strategicznym dla polityki handlowej Unii. Został on opublikowany w 1998 roku i obecnie na nim opiera się polityka UE wobec Chin. Wówczas był on reakcją KE na deficyt handlowy. Nierównowagę na rachunku bieżącym Unii argumentowano rosnącymi możliwościami eksportowymi Chin oraz wciąż istniejącymi barierami w dostępie do chińskiego rynku⁹. W komunikacie „Budując pełne partnerstwo z Chinami” Komisja wezwała państwa członkowskie do zacieśnienia współpracy z ChRL. Za podstawowe cele w tej dziedzinie uznano:

- dalsze włączanie Chin do społeczności międzynarodowej za pomocą wzmacniania dialogu politycznego,
- wspieranie chińskiej transformacji do społeczeństwa otwartego, bazującego na poszanowaniu prawa i przestrzeganiu praw człowieka,
- dalszą integrację Chin z gospodarką światową poprzez zwiększenie jej udziału w światowym systemie handlu, jak również poprzez wsparcie procesu reform gospodarczych i socjalnych podjętych przez ten kraj,
- lepsze wykorzystanie istniejących zasobów europejskich,
- wzmocnienie pozycji UE w Chinach¹⁰.

Współpraca UE i ChRL od 1996 roku odbywała się również w ramach spotkań ASEM (Asia-Europe Meetings), których tematyka obejmowała problemy polityczne i gospodarcze. Coroczne szczyty gospodarcze Unii Europejskiej i Chin (EU-China Summits), zapoczątkowane w 1998 roku w Londynie, także odgrywały duże znaczenie jako podstawowe forum negocjacji handlowych. Istotnym wydarzeniem było podpisanie bilateralnego porozumienia między Unią a Chinami o dostępie do rynku. Miało to miejsce w maju 2000 roku i ugruntowało drogę ChRL do członkostwa w WTO. 11 grudnia 2001 roku Chińska Republika Ludowa stała się 143 członkiem Światowej Organizacji Handlu. Unia Europejska, poza ogólnymi postanowieniami i warunkami wymiany wynegocjowanymi w ramach WTO, otrzymała od Chin gwarancję ograniczenia obniżki ceł na 150 produktów (m.in. napoje, kosmetyki, maszyny) oraz nieznacznie lepszy dostęp do rynku. W sprzedaży detalicznej zniesiono restrykcje dla dużych sklepów branżowych, w ubezpieczeniach – siedem nowych licencji, a w telekomunikacji przyspieszono proces liberalizacji rynku¹¹.

Ostatnie dziesięć lat charakteryzowało się wzrostem relacji pomiędzy Wspólnotą a Chinami. Stosunki, które początkowo ograniczały się jedynie do handlu, inwestycji oraz finansowego i technicznego wsparcia zaczęły poszerzać się o inne sektory. Odbyło się wiele dialogów politycznych, podpisano wiele po-

⁹ T. Białowias, M. Kąkol: *Op. cit.*, s. 142.

¹⁰ Commission of the European Communities, *Communication from the Commission. Building a Comprehensive Partnership with China*, Bressels 25.03.1998, COM (1998) 1981 Final.

¹¹ P. Messerlin, J. Wang: *Op. cit.*, s. 8.

rozumień. Podjęto się kwestii związanych z ochroną środowiska naturalnego, uregulowaniem sytuacji nielegalnych emigrantów, rozpoczęto współpracę w zakresie badań i transferu nowoczesnych technologii. Wszystko to przyczyniło się do tego, iż relacje pomiędzy Unią a Państwem Środka zyskały nowy wymiar. Współpraca nie tylko uległa zacieśnieniu, ale także zyskała na jakości, poprzez ściślejszą koordynację prowadzonej polityki w wielu dziedzinach¹². Ważniejsze porozumienia, dialogi sektorowe i daty ich podpisania przedstawia tabela 2.

Tabela 2

Porozumienia i dialogi sektorowe UE-Chiny

Porozumienia bilateralne			
Porozumienie w Sprawie Transportu Morskiego (2002)	Porozumienie w Sprawie Współpracy Celnej (2004)	Porozumienie w Sprawie Turystyki – ADS (2004)	
Porozumienie w Sprawie Nauki i Technologii (1999)	Porozumienie w Sprawie Nawigacji Satelitarnej (2003)	Porozumienie w Sprawie Pokojowego Wykorzystania Energii Nuklearnej (2006)	
Dialogi sektorowe			
Środowisko Naturalne (1996)	Telekomunikacja i Informatyka (1998)	Energia (1996)	Polityka Przemysłowa (2003)
Polityka Konkurencyjności (2003)	Prawo Własności Przemysłowej (2003)	Reformy Makroekonomiczne i Finansowe (2001)	Edukacja, Zasoby Ludzkie (2003)

Uwaga: daty podane w nawiasach oznaczają datę wejścia w życie w przypadku porozumień, datę rozpoczęcie rozmów w przypadku dialogów.

Źródło: Ibid.

1.1. Relacje handlowe UE od momentu przyjęcia Chin do Światowej Organizacji Handlu

Przyjęcie Chin do WTO w 2001 roku rozpoczęło nowy etap w polityce handlowej Unii Europejskiej wobec tego kraju. W latach 2002-2004 stosunki handlowe Unii z ChRL rozwijały się pomyślnie, wartość wymiany handlowej wzrosła, a rozmowy dotyczące liberalizacji polityki handlowej były zaawanso-

¹² S. Miklaszewski: Zagraniczna polityka handlowa Unii Europejskiej. MWSE, Tarnów 2005, s. 142-143.

wane. We wrześniu 2003 roku Komisja Europejska opublikowała dokument, w którym określiła stosunki z Państwem Środka jako strategiczne partnerstwo – „A maturing partnership – shared interests and challenges in EU-China relations”¹³. Mimo pozytywnej oceny rozwoju stosunków gospodarczych z Chinami, KE zwróciła uwagę na dwa niepokojące ją aspekty: wysoki deficyt handlowy UE w wymianie towarowej z tym państwem oraz na istniejące bariery pozataryfowe, które w dalszym ciągu utrudniały dostęp do chińskiego rynku. Władze unijne uznały, iż systematyczne konsultacje bilateralne mogą przyczynić się do wprowadzenia przez Chiny przepisów Światowej Organizacji Handlu, a co za tym idzie, poprawić stosunki handlowe z Unią¹⁴.

W październiku 2003 roku Chińska Republika Ludowa ogłosiła swoje stanowisko w sprawie polityki handlowej prowadzonej wobec Wspólnoty Europejskiej¹⁵. Opowiedziała się za zacieśnieniem współpracy gospodarczej i handlowej zgodnie z zasadą wzajemnych korzyści. Przedstawiono jednocześnie Unii oczekiwania dotyczące ułatwień w dostępie do jej rynku. Do najważniejszych można zaliczyć:

- jak najszybsze przyznanie Chinom statusu gospodarki rynkowej,
- redukcję ceł antydumpingowych i innych dyskryminacyjnych praktyk w stosunku do Chin,
- ograniczenie restrykcji i barier technicznych w eksporcie towarów high-tech,
- rozważne stosowanie specjalnego mechanizmu tymczasowych środków ochronnych przeciwko Chinom,
- zrekompensowanie strat w gospodarce i handlu zagranicznym, które mogły pojawić się w ChRL po rozszerzeniu UE w 2004 roku¹⁶.

Unia Europejska i Chińska Republika Ludowa koordynują oraz rozwijają swoją współpracę dzięki organizowaniu regularnych spotkań. W Hadze 8 grudnia roku odbył się siódmy doroczny szczyt UE-Chiny, na którym UE i Chiny jeszcze bardziej umocniły swoje dojrzewające partnerstwo strategiczne, podpisując osiem porozumień o współpracy. Unia nie zniosła jednak liczącego już 15 lat embarga na eksport broni do ChRL. Wśród ośmiu porozumień o współpracy, podpisanych przez obie strony, znalazły się m.in.:

- wspólna deklaracja dotycząca nierozprzestrzeniania i kontroli zbrojeń, która powinna być elementem wielostronnego procesu na rzecz nierozprzestrzeniania broni masowego rażenia,

¹³ Commission of the European Communities, Commission Policy Paper for Transmission to the Council and the European Parliament. A Maturing Partnership – Shared Interests and Challenges in EU-China relations, Brussels, 10.09.2003, COM (2003) 533 Final.

¹⁴ T. Białowias, M. Kąkol: *Op. cit.*, s. 143.

¹⁵ China's EU Policy Paper. 13 October 2003.

¹⁶ *Ibid.*

- kluczowe porozumienie celne ułatwiające handel oraz zwalczanie piractwa i fałszerstw,
- cztery umowy finansowe, w tym program wymiany uniwersyteckiej Erasmus Mundus oraz projekt w zakresie społeczeństwa informacyjnego,
- porozumienie Euratomu dotyczące pokojowego wykorzystywania badań nuklearnych,
- porozumienie w obszarze badań naukowych i rozwoju nowych technologii¹⁷.

9 września 2006 roku w Helsinkach odbył się kolejny szczyt UE-Chiny. Uzgodniono na nim rozpoczęcie negocjacji dotyczących współpracy i partnerstwa (oficjalne rozpoczęcie negocjacji odbyło się podczas wizyty Komisarz Ferrero-Waldner w Chinach w styczniu 2007 roku). Miesiąc później Komisja Europejska opublikowała komunikat do Rady i Parlamentu Europejskiego, w którym zobowiązała się utrzymać otwarty dostęp do rynku UE w celu wspierania wzrostu gospodarczego Chin, opartego na zwiększaniu eksportu. W dokumencie tym uwzględniła to, iż Chiny stały się ponownie światową potęgą gospodarczą i polityczną. Podkreśliła również, że podstawą stosunków z Państwem Środka pozostaje zaangażowanie i partnerstwo. Wystosowała natomiast pewne żądania, do których można zaliczyć:

- lepszą ochronę praw własności intelektualnej,
- bardziej otwarty dostęp do chińskiego rynku usług,
- zmniejszenie restrykcji w stosunku do napływających inwestycji zagranicznych,
- obniżenie barier pozataryfowych i subsydiów,
- przejrzyste i otwarte reguły stosowane przy zakupach rządowych,
- podniesienie norm i standardów,
- reformę systemu prawnego¹⁸.

W 2007 roku Unia i Chiny przyjęły wspólną deklarację „Joint Statement of the Tenth China-EU Summit Beijing”, w której potwierdzono chęć dalszego kontynuowania współpracy na rzecz promocji demokracji w relacjach międzynarodowych, jak również przyspieszenia prac w celu zmniejszania różnic w globalnej wymianie handlowej¹⁹.

¹⁷ Ośrodek Dokumentacji i Informacji Europejskiej. http://74.125.77.132/search?q=cache:UaxTnOjxTZIJ:libr.sejm.gov.pl/oide/index.php%3Ftopic%3Dnewsletter%26id%3Dnewsletter_48+ha+2004+szczyt+ue+chiny%2Bpostanowienia&cd=3&hl=pl&ct=clnk&gl=pl&client=firefox-a, (24.04.210).

¹⁸ R. Ash: Europe's Commercial Relations with China. W: China-Europe Relations, Policies and Prospects. Red. D. Shambaugh, E. Sandschneider, Z. Hong. Routledge, Londyn and New York 2008, s. 192.

¹⁹ Ministerstwo Gospodarki. www.mg.gov.pl/Wspolpraca%2Bz%2Bzagranica/Clo/Umowy%2Bhandlowe/Chiny.htm+chiny+-+Porozumienie+w+Sprawie+Handlu+i+Wspolpracy+Gospodar+czej+1985&cd=2&hl=pl&ct=clnk&gl=pl&client=firefox-a, (24.04.2010).

Od marca 2008 roku działa również Dialog Wysokiego Szczebla ds. Gospodarczych i Handlowych (High Level Economic and Trade Dialogue). Przyjął on formę cyklicznych konsultacji, podczas których omawiane są najważniejsze problemy we wzajemnych stosunkach handlowych. Mają one także służyć identyfikowaniu obszarów potencjalnej współpracy. Spotkania odbywają się raz w roku. W ten sposób UE ma możliwość stymulowania dyskusji dotyczących m.in. problemu warunków dostępu do rynku chińskiego, działań zmuszających firmy zagraniczne do transferu technologii do Chin, działań na rzecz poprawy jakości i bezpieczeństwa sprzedawanych przez Chiny towarów, kursu walutowego, środowiska naturalnego, energii, a także statusu gospodarki rynkowej dla Chin²⁰.

Dziesiąty szczyt Unii i ChRL odbył się 28 listopada 2007 roku w Pekinie. Podczas jego obrad Państwo Środka zaproponowało przeprowadzenie rozmów na wysokim szczeblu w celu rozwiązania problemu narastającej nierównowagi w wymianie handlowej z Unią Europejską. Spotkanie w tej sprawie odbyło się 25 kwietnia 2008 roku również w Pekinie. Wzięło w nim udział ośmiu Komisarzy UE oraz dziesięciu chińskich ministrów. Ostatecznie zakończyło się ono porozumieniem w następujących kwestiach:

- konieczności podjęcia działań w celu ograniczenia nierównowagi w handlu,
- wprowadzenia ułatwień w dokonywaniu transakcji handlowych oraz modernizacji procedur eksportowych, importowych i tranzytowych (głównie warunków odprawy celnej),
- ograniczenia technicznych i administracyjnych barier w handlu oraz określenia standardów produktów,
- zwiększenia swobody świadczenia usług,
- przeprowadzenia przeglądu w sprawie postępów Chin zmierzających do uzyskania przez tę kraj statusu gospodarki rynkowej,
- zapewnienia pełniejszej ochrony praw własności intelektualnej²¹.

Współpraca gospodarcza i handlowa Unii z ChRL, która cały czas pomyślnie rozwijała się, w połowie 2008 roku skomplikowała się z powodów politycznych. Stało się to za sprawą kryzysu, jaki miał miejsce w Tybecie. 10 marca 2008 roku rozpoczęła się w Tybecie fala największych od 1959 roku protestów, które poza nielicznymi wyjątkami miały pokojowy charakter, inicjowane były przeważnie przez buddyjskich mnichów i mniszki z tybetańskich klasztorów. Protesty zostały brutalnie stłumione przez służby bezpieczeństwa oraz zmobilizowane siły wojskowe Chin. Ponad sto osób zostało zabitych, kilka tysięcy aresztowanych i rannych. Tybet został praktycznie odcięty od świata. Unia Eu-

²⁰ Ibid.

²¹ Inaugural Meeting of the EU-China High Level Economic and Trade Dialogue Mechanizm (HLM): 25 April 2008. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2008/april/tradoc_138632.pdf. (25.04.2010).

ropejska i inne państwa świata wezwały do zaprzestania przemocy w Tybecie, poszanowania praw człowieka oraz dialogu pomiędzy rządem Chińskiej Republiki Ludowej a Dalajlamą²². 26 listopada 2008 roku premier Chin Wen Jiabao odwołał zaplanowany na 1 grudnia jedenasty szczyt UE-Chiny. Oficjalnym powodem było wyrażenie protestu przeciwko spotkaniu Dalaj Lamy z prezydentem Francji²³.

20 maja 2009 roku odbył się odwołany w poprzednim roku szczyt Unii Europejskiej i Państwa Środka. Zmiany klimatyczne, kryzys finansowy i stosunki gospodarcze były głównymi tematami tego szczytu. Poruszone zostały również takie tematy, jak prawa człowieka w Tybecie oraz konflikty w Sri Lance, Afganistanie i Pakistanie – trzech krajach, na które Chiny wywierają znaczny wpływ. Obrady tego spotkania zakończyły się następująco:

- podpisano porozumienia w sprawie rozszerzenia współpracy w dziedzinie nauki i techniki, czystej,
- strony potwierdziły swoje zaangażowanie w projekt wytwarzania energii elektrycznej z węgla bez emisji CO₂ – jednego z głównych czynników globalnego ocieplenia,
- UE wezwała Chiny, jako kraj, którego gospodarka dynamicznie się rozwija, do ograniczenia emisji CO₂ w zamian za wsparcie finansowe ze strony krajów rozwiniętych,
- UE i Chiny uzgodniły, iż instytucje międzynarodowe powinny odgrywać większą rolę w monitorowaniu ryzyka gospodarczego, a kraje rozwijające się i rynki wschodzące powinny mieć większe prawo głosu na forum tych instytucji,
- obie strony podkreśliły kluczowe znaczenie wymiany handlowej oraz inwestycji dla ożywienia gospodarczego²⁴.

Nankin to kolejne miejsce, gdzie 30 listopada 2009 roku odbył się szczyt UE-ChRL. Delegacji 27 krajów Unii przewodził szef Komisji Europejskiej José Manuel Barroso, który rozmawiał z premierem Wen Jiabao. Oprócz tego w spotkaniu brał udział premier Szwecji Fredrik Reinfeldt. Tematy, które zdominowały obrady szczytu to kwestie zmian klimatycznych oraz handlu. Podpisano tylko pięć mało ważnych umów o współpracy w dziedzinie energetyki i ochrony środowiska. Wspólnota Europejska bez powodzenia namawiała Chiny do urynkwienia kursu juana i do większego udziału w walce z ociepleniem klimatycznym. Pozytywnym aspektem spotkania była deklaracja obu stron do zwalczania protekcjonizmu handlowego oraz zadbania o otwarcie rynków²⁵.

²² P. Cykowski: Tybet 2008 i gesty solidarności – co jeszcze możemy zrobić? http://archiwum.ratujtybet.org/Tybet/Tybet_2008_i_gesty_solidarnosci_co_jeszcze_mozemy_zrobic (24.04.2010).

²³ <http://www.galor.pl/news/wyswietl/id/15/Szczyt+UE+-+Chiny> (24.04.2010).

²⁴ Komisja Europejska. http://ec.europa.eu/news/external_relations/090520_pl.htm. (24.04.2010).

²⁵ W Nankinie jednodniowy szczyt Chiny-UE. „Gazeta Wyborcza” z 1.12.2009.

1.2. Najważniejsze szczyty UE-Chiny i ich główne postanowienia

Tabela 3

Najważniejsze szczyty UE-Chiny i ich postanowienia

Miejsce i rok	Najważniejsze postanowienia
1	2
Bruksela 5 wrzesień 2001	<ul style="list-style-type: none"> – chęć rozwijania i pogłębiania dalszej współpracy we wszystkich dziedzinach, na zasadach równości i wzajemnych korzyści – kontynuacja dialogu w sprawie praw człowieka – współpraca w zwalczaniu nielegalnej migracji i handlu ludźmi – zawiązanie współpracy w takich dziedzinach, jak polityka konkurencji, papierów wartościowych, nadzoru jakości, inspekcji i kwarantanny
Kopenhaga 24 wrzesień 2002	<ul style="list-style-type: none"> – promowanie pokoju, bezpieczeństwa i zrównoważonego rozwoju na całym świecie – zaangażowanie na rzecz nierozprzestrzeniania broni wielostronnej, kontroli zbrojeń – obie strony wyraziły zadowolenie z przystąpienia Chin do WTO – zaangażowanie w pomyślne zakończenie wielostronnych negocjacji handlowych „Agenda rozwoju z Doha”
Pekin 26 październik 2003	<ul style="list-style-type: none"> – podpisanie ramowej umowy o utworzeniu dialogu polityki przemysłowej – zadowolenie z podpisania porozumienia dot. nawigacji satelitarnej GALILEO i Turystyki – rozmowy na temat praw własności intelektualnej, kwestii makroekonomicznych, zdrowia i edukacji
Haga 8 grudzień 2004	<ul style="list-style-type: none"> – zawarto umowę o współpracy w sprawach procedur celnych – nie została rozwiązana kwestia zniesienia embarga – na eksport broni do Chin – działania na rzecz zwalczania nielegalnej migracji – porozumienia w sprawie wiz i innych zagadnień związanych z grupami turystycznymi – podpisanie umowy na badania i rozwój współpracy w zakresie pokojowego wykorzystania energii jądrowej
Helsinki 9 wrzesień 2006	<ul style="list-style-type: none"> – uzgodniono rozpoczęcie negocjacji w sprawie zawarcia nowego rozszerzonego porozumienia dot. współpracy i partnerstwa
Pekin 28 listopad 2007	<ul style="list-style-type: none"> – zobowiązanie Chin do ratyfikacji Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych – potępienie terroryzmu we wszelkich jego formach – dialog na temat zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego, zwłaszcza w dziedzinie handlu i wymiany gospodarczej, zmiany klimatu, środowiska i energii, rozwoju zasobów ludzkich i administracji publicznej – podpisanie umowy dot. pomocy finansowej dla Chin na realizację projektów, które przyczyniają się do przeciwdziałania zmianom klimatycznym

cd. tabeli 3

1	2
	– rozmowy na temat zagadnień regionalnych i międzynarodowych, w tym Birmy, Myanmaru, nierozprzestrzeniana broni masowego rażenia w Korei Północnej i Iranie
Praga 20 maj 2009	– dyskusje koncentrowały się na sprawach związanych z gospodarczym i finansowym kryzysem, zmianami klimatycznymi i bezpieczeństwem energetycznym – podpisano porozumienia dotyczące rozszerzenia współpracy w dziedzinie nauki i techniki, czystej energii i małych przedsiębiorstw. – strony uzgodniły, że instytucje międzynarodowe powinny w większym stopniu monitorować możliwości wystąpienia ryzyka gospodarczego, a kraje rozwijające się i rynki wschodzące – mieć większe prawo głosu na forum tych instytucji
Nanjing 30 listopad 2009	– porozumienie w sprawie konsultacji i mechanizmu współpracy w sektorze przemysłowym – porozumienie w sprawie współpracy ramowej dot. energii, wydajności i jakości w budownictwie – podpisanie umowy dor. pomocy finansowej na realizację projektu „Wsparcie dla Chin – system zrównoważonego handlu i inwestycji”

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: http://ec.europa.eu/external_relations/china/summits_en.htm (25.04.2010).

2. Znaczenie Chin w handlu zewnętrznym Unii Europejskiej

Chińska Republika Ludowa jest dla Unii Europejskiej interesującym rynkiem handlowym i inwestycyjnym, dlatego też Wspólnota dąży do kontynuowania procesu liberalizacji wymiany handlowej. Objęła ona Państwo Środka systemem preferencji w ramach GSP (Generalized System of Preferences), którego obecnie Chiny są największym beneficjentem. Gospodarka ChRL jest obecnie postrzegana jako najdynamiczniej rozwijająca się gospodarka na świecie. Nic więc dziwnego, iż stanowi ona obiekt zainteresowania wszystkich bez wyjątku liczących się w gospodarce światowej wysoko rozwiniętych krajów. Za główne źródła wysokiego wzrostu gospodarczego Chin uważa się:

- wysokie tempo wzrostu popytu wewnętrznego,
- szybki wzrost obrotów handlu zagranicznego, zagranicznego tym przede wszystkim eksportu,
- silną ekspansję kapitału zagranicznego, szczególnie w formie BIZ,
- otwarcie się na gospodarkę światową, w tym formalne uzyskanie członkostwa w Światowej Organizacji Handlu 11 grudnia 2001 roku²⁶.

²⁶ S. Miklaszewski: Op. cit., s. 139.

Chiny są najważniejszym wyzwaniem dla polityki handlowej UE. Wartość eksportu towarów Unii Europejskiej do Chin wzrosła w latach 1995-2010 z 21,5 mld do 168,4 mld dolarów, a import z 20,2 mld do 376,3 mld dolarów. Łącznie w latach 1995-2010 wartość eksportu towarów unijnych do Chin wzrosła prawie 8-krotnie, z kolei w przypadku importu odnotowano 7-krotny wzrost²⁷.

Do zasadniczych czynników wzrostu eksportu Wspólnoty Europejskiej do Państwa Środka w latach 2000-2008 można zaliczyć:

- wysokie tempo wzrostu PKB w Chinach, ok. 10% średniorocznie,
- liberalizację gospodarki i łatwiejszy dostęp do rynku po przystąpieniu tego państwa do WTO,
- wzrastającą aktywność korporacji europejskich w Chinach i rozwój wymiany wewnątrz korporacyjnej²⁸.

Dynamikę wzrostu importu Unii Europejskiej z ChRL kształtowały trzy główne czynniki, a zaliczamy do nich:

1) korzystny dla chińskich eksporterów kurs wymiany yuana/euro, przy równoczesnej deprecjacji dolara (wobec yuana), która przyczyniła się do zmniejszenia w ostatnich latach konkurencyjności chińskich produktów na rynku Stanów Zjednoczonych, a tym samym stała się przyczyną wzrostu zainteresowania rynkiem Wspólnoty,

2) rozszerzenie Unii Europejskiej, które zwiększyło liczbę konsumentów w Unii o około 20%,

3) przystąpienie ChRL do Światowej Organizacji Handlu, co zaowocowało lepszym dostępem do rynku UE oraz wygaśnięcie w 2005 roku. Porozumienia Wielowłókowego (Multi Fibre Agreement), które było barierą dla chińskiego eksportu tekstyliów i odzieży; porozumienie to zastało wprowadzone w ramach GATT i dawało możliwość nałożenia ograniczeń ilościowych na import tekstyliów i produktów pokrewnych z innych krajów jego sygnatariuszy²⁹.

Charakterystyczną cechą wymiany Wspólnoty Europejskiej z Chińską Republiką Ludową w latach 2000-2008 był narastający deficyt handlowy. Zmiany jego wielkości przedstawia wykres 1. W 2000 roku nadwyżka importu nad eksportem wynosiła 41,2 mld dolarów, co stanowiło 47% całkowitego handlu Unii z Chinami. Do 2003 roku deficyt zmniejszał się w umiarkowanym tempie, a jego wartość spadła prawie o 1/4 w latach 2000-2003. W okresie 2003-2005 ujemne saldo bilansu handlowego wzrosło o połowę, jednak deficyt handlowy

²⁷ International Trade Statistics 2011. WTO, Geneva 2011.

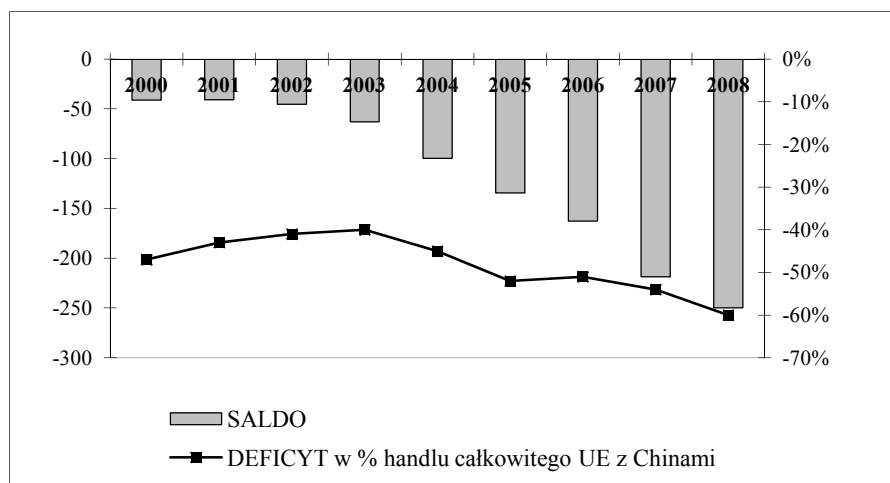
²⁸ W. Klenner: China's Foreign Trade and Investment Links. W: Integration In Asia and Europe: Historical dynamice, Political Issues and Ecomonic Perspectives. Red. P.J.J. Welfens, F. Knipping, S. Chirathivar. Springer, Berlin and Heidelberg 2006, s. 210-213.

²⁹ T. Białowias, M. Kąkol: Op. cit., s. 128-129.

wzrósł o 12 punktów procentowych. Od 2005 roku deficyt wahał się w granicach 53%, natomiast saldo bilansu handlowego sukcesywnie wzrastało. W 2005 roku wynosiło ono 134,4 mld dolarów, a w 2008 uzyskało wartość prawie dwukrotnie wyższą – 250 mld dolarów. Tym samym, pod koniec 2008 roku deficyt handlowy osiągnął wartość 60% całkowitej wymiany Unii Europejskiej z ChRL. Trudno dokładnie oszacować, jak będzie wyglądał bilans wymiany handlowej z kolejnych lat. Pewne jest to, iż deficyt handlowy, który wciąż istnieje prędko nie osiągnie wartości minimalnych³⁰.

Wykres 1

Saldo bilansu handlowego UE w wymianie z Chinami w latach 2000-2008 w mld USD (lewa oś) i w procentach całkowitej wymiany handlowej UE z Chinami (prawa oś)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WTO: International Trade Statistic 2001-2009. WTO, Geneva 2010.

Czynniki, które miały wpływ na wzrost deficytu handlowego Unii Europejskiej z Chińską Republiką Ludową to m.in.:

- zaniżony kurs yuana w stosunku do wartości rzeczywistej,
- zmiany w strukturze geograficznej handlu w regionie Azji,
- geograficzna fragmentyzacja procesów produkcji przemysłowej i związana z tym zjawiskiem działalność korporacji europejskich w Chinach³¹.

³⁰ T. Sporek: Wpływ kryzysu finansowego na globalizację gospodarki światowej. Diagnoza i konsekwencje dla Polski. Akademia Ekonomiczna, Katowice 2010, s. 216-236.

³¹ T. Białowias, M. Kąkol: Op. cit., s. 130.

W ostatniej dekadzie można było zaobserwować znaczące zmiany w geograficznej strukturze handlu międzynarodowego i handlu Unii w regionie Azji Południowo-Wschodniej. Zmiany te polegały przede wszystkim na spadku znaczenia w imporcie Wspólnoty Europejskiej rynków takich państw, jak Japonia, Korea Południowa, Hongkong, Indonezja, Malezja, Singapur, ale również Stany Zjednoczone. Nastąpiło to przy jednoczesnym wzroście wymiany handlowej z Państwem Środką³². Odnotowany w ostatnich latach deficyt handlowy UE i jego ciągły wzrost Unia zawdzięcza przede wszystkim wymianie z Chinami, a nie jak było to w latach 80. i 90. wymianie z całym regionem Azji. Na pogorszenie wartości salda handlowego Unii wpływa również rozwój powiązań produkcyjnych korporacji międzynarodowych w Chinach. Nie jest tajemnicą, iż wiele macierzystych firm z Europy, Japonii czy Stanów Zjednoczonych lokuje swoje zakłady produkcyjne w ChRL, a następnie importuje stamtąd gotowe produkty³³.

Podobnie jak Unia Europejska jest ważnym partnerem handlowym Chin, tak i one są jednym z czołowych dostawców i odbiorców w handlu wspólnotowym. Saldo wymiany handlowej stron niezmiennie od lat wykazuje się wartościami ujemnymi. Co więcej, jest to największe ujemne saldo jakie Unia osiąga z państwami trzecimi. Wzrostowi wartości wymiany handlowej między Chińską Republiką Ludową a Unią towarzyszy także wzrost udziału procentowego ChRL w wymianie zagranicznej Wspólnoty. W 2000 roku eksport Chin stanowił 2,8% ogólnego eksportu Unii i cały czas wykazuje się tendencją wzrostową. W 2010 roku osiągnął on wartość prawie 8 punktów procentowych. Wzrasta również udział po stronie importu. W latach 2000-2010 wzrost ten był prawie dwukrotny. W 2000 roku wynosił on 6,8 punktów procentowych, a pod koniec 2010 osiągnął on wartość około 19%³⁴.

Chiny jako dostawca na unijny rynek mają silną i ugruntowaną pozycję. Była ona możliwa dzięki objęciu Państwa Środka wspólnotowym systemem powszechnych preferencji celnych, w ramach którego Wspólnota przyznaje preferencyjny dostęp do swojego rynku krajom rozwijającym się. Import z Chin

³² F. Erixon, P. Messerlin, R. Salwy: *China's Trade Policy post-WTO Accession: Focus on China-EU Relations*. ECIPE, Brussels 2008, s. 21.

³³ P. Athukorala: *Multinational Enterprises In Asia Development*. Edward Legar, Cheltenham and Northampton 2007, s. 72-99.

³⁴ E. Haliżak: *Chiny a współczesny kryzys finansowy i gospodarczy*. W: *Zrozumieć kryzys, 4 państwa narodowe wobec kryzysu ekonomicznego*. Red. J. Osiński. Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2010, s. 44.

– jednego z 179 beneficjentów tego programu – stanowi ponad 30% ogółu importu realizowanego na takich warunkach³⁵. Istotne znaczenie dla wzajemnych relacji handlowych ma to, że ChRL uczestniczy w przedmiotowym programie. Jego główną zaletą jest jednostronność i niewzajemność. Oznacza to, iż Unia Europejska przyznaje określone preferencje, a sama nie uzyskuje żadnych dodatkowych ulg czy zwolnień w dostępie do rynku chińskiego³⁶.

Napędzany eksportem wzrost Chin wciąż powiększa ich ogromne rezerwy walutowe, co szkodzi krajowym konsumentom i zagranicznym konkurentom. Opublikowane dane podkreślają, że wskazane dane statystyczne zmieniają się bardzo szybko, a gospodarka chińska wciąż ma dużą nadwyżkę handlową, ale w 2011 roku ich eksport netto zmalał (od 2000 roku zaledwie trzeci raz), co ujęło 0,5 pkt. proc. z tempa wzrostu. Dzięki jednak wydatkom krajowym gospodarka rośnie nadal w tempie 9,2% i trzyma się dość mocno. Głównym źródłem wzrostu Chin są nadal ogromne inwestycje. Jeśli krytycy Chin nie ganią ich akurat za nadmierny eksport, to narzekają, że przeinwestowały one w nieruchomościach³⁷.

2.1. Udział poszczególnych państw członkowskich UE w handlu z Chińską Republiką Ludową

W gronie państw członkowskich Unii Europejskiej największy udział w wymianie z Chinami mają Niemcy. Posiadają one silną pozycję zarówno w eksporcie, jak i imporcie. Dalsze miejsca zajmowały kraje o dużym potencjale gospodarczym: Francja, Włochy, Wielka Brytania i Holandia. W imporcie UE z Chin pozycja Niemiec i Francji była słabsza niż w eksporcie. Stosunkowo większe znaczenie w imporcie, w porównaniu z eksportem na rynek chiński, miały Holandia i Wielka Brytania. W sposób graficzny ilustrują te wykres 2.

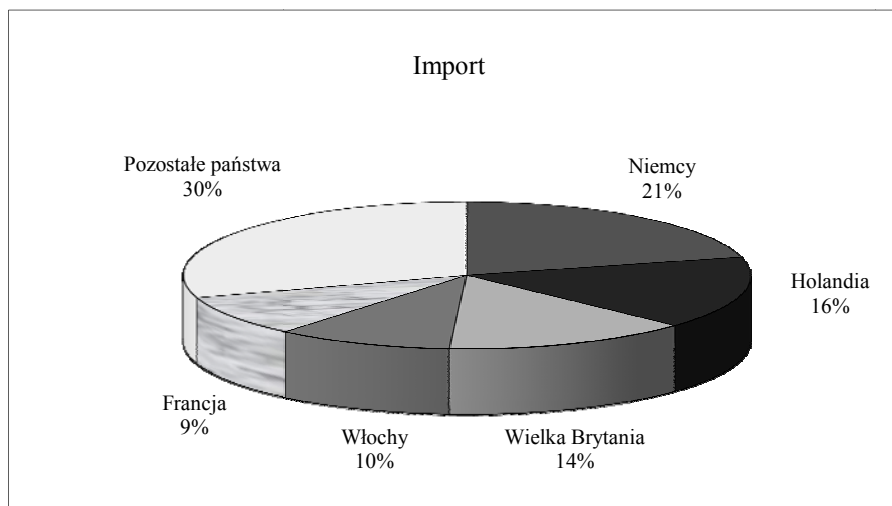
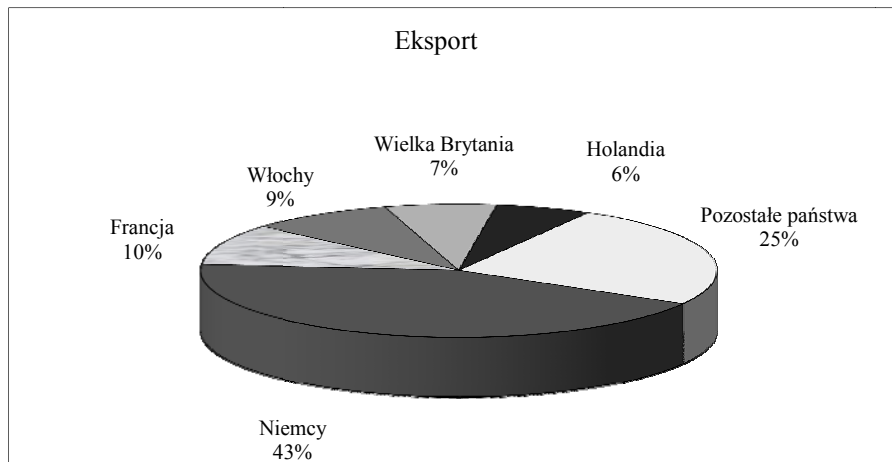
³⁵ http://www.europa.eu.int/como/trade/issues/bilateral/countries/china/indem_en.htm, (25.04.2010).

³⁶ S. Banbones: The Middling Kingdom. The Hype and the Reality of Chinas Rise. „Foreign Affairs” 2011, No. 5, s. 79-88.

³⁷ Chińską gospodarkę wciąż napędzają inwestycje. „Rzeczpospolita” z 23.01.2012.

Wykres 2

Udział w wymianie towarowej Unii Europejskiej z Chinami najważniejszych krajów członkowskich w 2009 roku (w %)

Źródło: Eurostat, External and intra-European Union trade. Mthly Statistics. Issue Number 11/2008, s. 102-103, 106-107.

Znaczenie Chińskiej Republiki Ludowej w wymianie handlowej poszczególnych krajów członkowskich jest bardzo zróżnicowane. Największy udział w eksporcie z Unii Europejskiej do Chin, w pierwszym półroczu 2009, miały maszyny i pojazdy (prawie 60%), a także inne dobra wytworzone (skóra, drewno, papier, tekstylia, metale, meble, urządzenia naukowe, zegarki). Członkowie Unii Europejskiej importowali z Chin najwięcej komputerów i części komputerowych, telefonów komórkowych i gier wideo.

2.2. Struktura towarowa wymiany towarowej Chińskiej Republiki Ludowej i Unii Europejskiej

Obroty handlowe według struktury towarowej zostały przedstawione w tabeli 4. Analizie zostały poddane lata 2000-2008. ChRL jest zdecydowanym liderem eksportowym tzw. dóbr przemysłowych. Wartość eksportu tej grupy towarowej na przestrzeni lat 2000-2008 zwiększyła się ośmiokrotnie. Na drugim miejscu plasuje się eksport maszyn i sprzętu transportowego, którego wartość w 2008 roku wyniosła 149 mln USD, i w porównaniu z 2000 rokiem jest ponad dziewięciokrotnie wyższa. Kolejne miejsce zajmuje sprzęt biurowy i telekomunikacyjny. W tej grupie towarowej również odnotowano ponad dziesięciokrotny wzrost. Zwiększenie wartości eksportu widoczne jest także w przypadku odzieży i tekstyliów (ponad siedmiokrotny wzrost) oraz produktów rolno-spożywczych. Z kolei w imporcie dominują dobra przemysłowe, maszyny i środki transportu (w tym przypadku kładzie się większy nacisk na import podzespołów wyprodukowanych w innych krajach) oraz chemikalia.

Tabela 4

Udział Chin w handlu UE w poszczególnych grupach towarowych
(w mld USD)

EKSPORT					
Produkt	2000	2002	2004	2006	2008
Dobra przemysłowe	35,21	45,36	101,30	173,19	279,61
Maszyny i środki transportu	15,38	20,89	57,37	93,70	149,00
Sprzęt biurowy i telekomunikacyjny	8,39	12,38	14,73	62,64	91,71
Tekstylia i odzież	5,04	6,5	11,79	22,43	38,95
Produkty rolno-spożywcze	2,99	3,08	4,61	8,49	12,36
Surowce i produkty kopalniane	1,74	1,63	3,81	5,26	8,14

IMPORT					
Produkt	2000	2002	2004	2006	2008
Dobra przemysłowe	27,81	35,86	64,85	81,87	117,90
Maszyny i środki transportu	19,17	23,38	44,16	54,95	77,27
Chemikalia	3,55	4,76	7,91	10,54	13,53
Surowce i produkty kopalniane	2,24	2,12	4,42	7,09	12,21
Sprzęt biurowy i telekomunikacyjny	6,92	3,91	7,05	8,70	9,45
Produkty rolno-spożywcze	2,63	1,92	3,36	5,15	9,32

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WTO: International Trade Statistics 2002-2009.

Zakończenie

Udział Chin w handlu UE wciąż rośnie. W latach 2000-2010 wartość wymiany handlowej Unii z ChRL została potrojona, natomiast udział Chin w handlu Wspólnotowym w tych latach podwoił się. 2009 rok nie był najlepszy dla chińskiej gospodarki. To efekt kryzysu i spowolnienia w światowym handlu. Teraz zwiększenie eksportu może przyczynić się do zmniejszenia nadwyżki mocy produkcyjnych, wzrostu cen towarów produkowanych w Państwie Środka, ale też wyhamować dwucyfrową inflację. Ożywienie w eksporcie sprawiło, że już w 2010 roku Chiny wyprzedziły Japonię i zostały drugą co do wielkości gospodarką świata³⁸.

Literatura

- Agreement Between the European Economic Community and the People's Republic of China. OJ L123 of 11/05/1978.
- Ash R.: Europe's Commercial Relations with China. W: China-Europe Relations, Policies and Prospects. Red. D. Shambaugh, E. Sandschneider, Z. Hong. Routledge, Londyn and New York 2008.
- Athukorala P.: Multinational Enterprises In Asia Development. Edward Legar, Cheltenham and Northampton 2007.
- Białowąs T., Kąkol M.: Stosunki handlowe Unii Europejskiej z Chinami w latach 1995-2007. W: Pozycja Unii Europejskiej w handlu międzynarodowym. Red. B. Mucha-Leszko. UMCS, Lublin 2009.
- Banbones S.: The Middling Kingdom. The Hype and the Reality of Chinas Rise. „Foreign Affairs” 2011, No. 5.
- China's EU Policy Paper, 13 October 2003.

³⁸ Eksport Chin wystrzelił w górę: wzrost o 45,7 proc. „Gazeta Wyborcza” z 13.03.2010.

- Chińską gospodarkę wciąż napędzają inwestycje. „Rzeczpospolita” z 23.01.2012.
- Commission of the European Communities. A Long Term Policy of China- Europe Relations, COM (1995) 279 Final.
- Commission of the European Communities, Communication from the Commission to the Council. Towards a New Asia Strategy, COM (94) 314 Final.
- Commission of the European Communities, Communication from the Commission. Building a Comprehensive Partnership with China, Bressels 25.03.1998, COM (1998) 1981 Final.
- Commission of the European Communities, Commission policy paper for transmission to the Council and the European Parliament. A Maturing Partnership – Shared Interests and Challenges in EU-China Relations. Brussels, 10.09.2003, COM (2003) 533 Final.
- Cykowski P.: Tybet 2008 i gesty solidarności – co jeszcze możemy zrobić? http://archiwum.ratujtybet.org/Tybet/Tybet_2008_i_gesty_solidarnosci_co_jeszcze_mozemy_zrobic (24.04.2010).
- Ekspert Chin wystrzelił w górę: wzrost o 45,7 proc. „Gazeta Wyborcza” z 13.03.2010.
- Erixon F., Messerlin P., Salwy R.: China’s Trade Policy post-WTO Accession: Focus on China-EU Relations. ECIPE, Brussels 2008.
- Fairbank J.K.: Historia Chin. Nowe spojrzenie. Marabut, Warszawa-Gdańsk 2003.
- Halizak E.: Chiny a współczesny kryzys finansowy i gospodarczy. W: Zrozumieć kryzys, 4 państwa narodowe wobec kryzysu ekonomicznego. Red. J. Osiński. Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2010, s. 44.
- http://www.europa.eu.int/como/trade/issues/bilateral/countries/china/indem_en.htm (25.04.2010).
- <http://www.galor.pl/news/wyswietl/id/15/Szczyt+UE+-+Chiny> (24.04.2010).
- Inaugural Meeting of the EU-China High Level Economic and Trade Dialogue Mechanizm (HLM): 25 April 2008. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2008/april/tradoc_138632.pdf. (25.04.2010).
- Klenner W.: China’s Foreign Trade and Investment Links. W: Integration in Asia and Europe: Historical Dynamic. Political Issues and Economic Perspectives. Red. P.J.J. Welfens, F. Knipping, S. Chirathivar. Springer, Berlin and Heidelberg 2006.
- Komisja Europejska. http://ec.europa.eu/news/external_relations/090520_pl.htm (24.04.2010).
- Messerlin P., Wang J.: Redesigning the European Union’s Trade Policy Strategy Towards China. Joint ECIPE-GEM Working Paper, No. 04/2008.
- Miklaszewski S.: Zagraniczna polityka handlowa Unii Europejskiej. MWSE, Tarnów 2005.
- Ministerstwo Gospodarki. www.mg.gov.pl/Wspolpraca%2Bz%2Bzagranica/Clo/Umowy%2Bhandlowe/Chiny.htm+chiny+-+Porozumienie+w+Sprawie+Handlu+i+Wspolpracy +Gospodarczej+1985&cd =2&hl =pl&ct=clnk&gl=pl&client=firefox-a (24.04.2010).
- Ośrodek Dokumentacji i Informacji Europejskiej. http://74.125.77.132/search?q=cache:UaxTnOjxTZIJ:libr.sejm.gov.pl/oide/index.php%3Ftopic%3Dnewsletter%26id%3Dnewsletter_48+haga+2004+szczyt+ue+chiny%2Bpostanowienia&cd=3&hl=pl&ct=clnk&gl=pl&client=firefox-a (24.04.2010).

Sporek T.: Wpływ kryzysu finansowego na globalizację gospodarki światowej. Diagnoza i konsekwencje dla Polski. Akademia Ekonomiczna, Katowice 2010.
W Nankinie jednodniowy szczyt Chiny-UE. „Gazeta Wyborcza” z 1.12.2009.

THE ANALYSIS OF FOREIGN TRADE BETWEEN REPUBLIC OF CHINA AND EUROPEAN UNION

Summary

Since 2006 European Union has been an equal trade partner with the People's Republic of China similar to the USA. China was the only country among the most important EU trade partners, which registered an increase in sale when the world economy experienced significant decrease in economic activity.

The most important beneficiary of Chinese import in the EU states are German corporations. The share of Germany in Union export of this country is twice as high as in the EU export in general. The following factors influence significant increase in EU export to China: low labour costs, world economic situation and production delocation.